

EXAMINING THE CONCEPT OF LOFT AND STRUCTURES THROUGH EXAMPLES WITHIN THE SCOPE OF LOFT CONVERSION CRITERIA LOFT

Ecem Nur UYAR^{1*}

Gökben PALA AZSÖZ²

¹: Kırklareli Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Mimarlık Anabilim Dalı.

²: Kırklareli Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi, Mimarlık Bölümü.

Abstract

“Deckhouse, attic”, meaning, the concept of which originated in the loft and industrial buildings, before the Industrial Revolution, warehouse and manufacturing space is used as industrial structures, these abandoned venues and artists workshop and after the industrial revolution has emerged with specific habitat use for economic reasons. Loft buildings, which provide an increase in the social status of the environment in which they are located by giving identity to the city, have undergone changes over time. These structures are categorized as ‘Natural Loft’, ‘Real Loft’, ‘Intermediate Loft’, ‘Decoy Loft’ and ‘New Loft’ according to the fulfillment of Loft Application Criteria. In this article, ‘Levent Loft’, ‘Karaköy Loft’, ‘Tribeca Loft’, ‘Bodega Vespucci Loft’, ‘Eiffel Building’ structures have been categorized and compared by examining plans, sections, facades and photos within the framework of ‘Loft Application Criteria’.

Key Words: Warehouse, Industry, Loft, Artist, Industrial Revolution.

LOFT KAVRAMI VE YAPILARIN LOFT DÖNÜŞÜM ÖLÇÜTLERİ KAPSAMINDA ÖRNEKLER ÜZERİNDEN İNCELENMESİ

Özet

“Çatı katı, tavan arası” anlamına gelen ve endüstri binaları kökenli olan loft kavramı, Sanayi Devrimi’nden önce depo ve üretim mekânı olarak kullanılan sanayi yapılarının, Sanayi Devrimi’nden sonra terkedilmesiyle ve sanatçıların belirli ekonomik sebeplerden dolayı bu mekânları atölye ve yaşam alanı olarak kullanmasıyla ortaya çıkmıştır. Kente kimlik kazandırarak bulunduğu çevrenin sosyal statüsünün artmasını sağlayan loft yapılar, zamanla değişime uğramıştır. Bu yapılar Loft Uygulama Ölçütlerinin yerine getirilmesine göre ‘Doğal Loft’, ‘Gerçek Loft’, ‘Ara Loft’, ‘Sahte Loft’ ve ‘Yeni Loft’ olarak kategorize edilmektedir. Bu makalede ‘Levent Loft’, ‘Karaköy Loft’, ‘Tribeca Loft’, ‘Bodega Vespucci Loft’, ‘Eiffel Building’ yapıları ‘Loft Uygulama Ölçütleri’ çerçevesinde plan, kesit, cephe ve fotoğrafları incelenerek kategorize edilerek karşılaştırılmıştır.

Anahtar kelimeler: Depo, Endüstri, Loft, Sanatçı, Sanayi Devrimi.

* Sorumlu yazar: ecemnuruyar@gmail.com

1. GİRİŞ

Baba (2015)'ya göre; "... Loft mimarlığı, geçmişle oldukça derin biçimsel ve yapısal bağlantılara sahip olsa da bir o kadar da çağdaş ve yenilikçi bir ruh taşımaktadır. Loft mimarlığı altyapısı birden fazla döneme yayılarak onu zamansızmış gibi göstermektedir ancak bu altyapı belirli dönemlerin tarihsel olgularının kesişmesiyle ortaya çıkabildiği için, loft aslında belirli tarihsel koşullar ile ortaya çıkan bir sonuçtur ve kent merkezlidir. Fakat her kentte üretilen bir tür de değildir. Özgün tanıma göre ancak tarihsel koşulların biriktiği kentlerde ortaya çıkabilmektedir (Baba, 2015)."

Loft kavramı Karagöz (2007)'e göre; "... Önceleri çatı katı ya da çatının hemen altındaki kat anlamlarına gelirken, "depo, ticari bina" ifadesi de eklenmiştir (Karagöz, 2007)."

Oxford English Dictionary ise loft'u "bir sanayi binasının ya da deponun bir parçasının ticaret ya da daha çok rastlandığı üzere konut alanı olarak dönüştürülmesiyle yaratılan konut dairesi" olarak tanımlamaktadır. Burada bahsedilen sanayi yapıları günümüz sanayi binaları değil, Sanayi Devrimi ile geleneksel imalathanelerin artık yeterlilik sağlayamaması nedeniyle, yeni teknolojik gelişmelere uyum sağlayabilecek imalathanelerin üretilmesiyle elde edilen sanayi binalarıdır (Baba, 2015).

Karagöz (2007)'ün açıklarında; "... Endüstri yapılarının sanayisizleşmesi sonrası, loft daireler genellikle geniş açıklıklı, iç duvar ile kesilmeyen ve konut işlevi kazanmadan önce bir süre ticari ya da endüstriyel yapılar olarak kullanılmış, yüksek tavanlı, su ve havalandırma tesisatları gizlenmemiş, genellikle yerden tavana kadar uzanan büyük camları olan mekânlar" olarak tanımlanır (Karagöz, 2007).

Karagöz (2007)'ün literatür araştırmasına göre; "... Loft yaşam, 1950'lerde Amerika ve Avrupa'nın birçok şehrinde, savaş, ekonomik faktörler, nüfus değişimleri ve soylulaştırma gibi birçok sebeple endüstri yapılarının üretim işlevinden farklılaşmasıyla oluşmaya başlamıştır (Karagöz, 2007)."

Loftlar; belirli bir dönem zarfında üretildikleri için sınırlı sayıdadır. Dönüşüm sağlayabilecek sanayi yapılarının azlığından dolayı, orijinal loft üretimi sınırlanmaktadır. Bu nedenle orijinal loft tasarımı taklit edilerek yeni bir mimari anlayış doğmuştur. Bu anlayışa göre inşa edilen binalar tarihsel gelişim yaşamadıkları için, içerik olarak olmasa da salt anlayışa göre fiziksel özelliklere odaklanarak biçimsel olarak günümüzde karşımıza çıkmaktadır.

Loft Kavramı ve Yapıların Loft Dönüşüm Ölçütleri Kapsamında Örnekler Üzerinden İncelenmesi

2. LOFT'UN TARİHSEL GELİŞİMİ

2.1 Loft'un New York'ta Ortaya Çıkması

Loft kavramı 1950'lerde New York'ta ortaya çıkmıştır. Loft daha önce de söz edildiği üzere, belirli bir tür yapı biçimine gereksinim duyması sonucu ortaya çıkmıştır. Baba (2015)'ya göre; "... Bu yapılar Endüstri Devrimi ile birlikte tarihin sadece belirli bir döneminde inşa edilen ve genellikle buharlı makineler kullanılarak kent merkezlerinde üretim amacıyla tasarlanmış binalardır. Bu nedenle bu yapıların örneklerini bulmak için en ideal bölgeler erken sanayileşmiş ülkelerdir (Baba, 2015)."

Bu yapıların mimarisi 1914 gibi erken bir tarihte Fordist üretiminin Sanayi Devrimi'ne yeni bir dönem açmasıyla birlikte kırılmaya uğramıştır ve ihtiyaç duyulan binaların yapıları değişmiştir. Sanayi Devrimi'nde kullanılan buhar makineleri, yerini motor kullanılarak

yapılan yatay bantlara bırakmıştır ve böylece mekân büyüklüğü gereksinimi fazlasıyla artmıştır. Zamanla bu büyüklüklere sahip binalar ya da arsaları kent merkezlerinde bulmak oldukça zorlaşmıştır. Dolayısıyla lofta dönüştürülebilecek binaların üretimi 1760 ve 1915 yılları arasında 155 yıllık bir zaman diliminde sınırlı kalmıştır. Böyle bir dönemde, loflara dönüştürülebilecek sanayi ve depo binaları bulmak konusunda en avantajlı yer, Sanayi Devrimi'ni oldukça erken yakalamasından dolayı New York olmuştur.

2.2 Fordist Kırılma Sonrası Kent Merkezlerindeki Sanayi Binalarının Boşaltılması

Sanayi devrimi ile kent merkezlerine inşa edilen sanayi binaları, 20. yüzyılın ortalarında terk edilmeye başlanmıştır. Öncelerde sanayi üretimlerinin ve bu alanda çalışan kişilerinin barınmasını sağlayan yapıların bulunduğu kent merkezleri, bu özelliklerini yitirmeye başlamıştır.

Baba (2015)'nin çalışmalarına göre; "... Sanayileşmiş ülkelerde sanayi mekân darlığı ve maliyetler yüzünden kent merkezinden dışarıya çıkmaya başlamıştır. Dışarı taşınamayan küçük sanayi imalathaneleri ve depolar ise üretimi devam ettirememiş ve kapanmak zorunda kalmıştır. Bu sayede şehir merkezlerinde çöküntü alanları oluşmuştur (Baba, 2015)."

II. Dünya Savaşı sonrası batı ülkeleri Fordist üretime geçiş yapmıştır. Bununla birlikte üretim çok parçalı hale gelmiştir ve fabrikalar Sanayi Devrimi'nde üretilen binalardan çok daha büyük ve geniş alanlara ihtiyaç duymaya başlamıştır. Bunun üzerine kent merkezlerindeki çok katlı fabrikalar yeni ihtiyaçlara göre genişletilemediği için, kent dışında, geniş arazilerde, hammadde girişi ve ürün çıkışı kolay olan, yatay düzlemde eklenerek büyüyebilecek, tek katlı ve geniş hacimli yapılar inşa edilmiştir. Böylece eski sanayi binaları, kent dışında daha büyük yapılara taşınmak üzere boşaltılmaya başlamıştır.

2.3 Loft Yaşamı

Işıkkaya (2015)'ya göre; "... Kent merkezlerinde bulunan, ekonomik ve ticari dinamik anlamında değer kaybeden üretim bölgeleri, 20. yüzyılın ortalarından sonra çeşitli sosyoekonomik nedenlerle barınacak, çalışacak ve yaşanabilecek mekânlara dönüşmüştür. Ucuz ve fonksiyonel yaşam alanı arayışında olan düşük kazançlı sanatçılar da terkedilen bu yapılara yerleşmiştir (Işıkkaya, 2015)." Bu yapılar sanatçılara, barınırken aynı zamanda çalışmalarını yapabilecekleri ve sergileyebilecekleri, geniş, engelsiz alanlar sağlamıştır.

Terkedilen sanayi yapıları ve depoların yeniden kullanımı aynı zamanda insanları kente geri getirerek kente yeniden canlanmasında rol oynamıştır (Işıkkaya, 2015). Baba (2015)'ya göre; "... Bu süre içerisinde sanatçıların bölgeye taşınmasıyla bölgenin artan kültürel ve sosyal yaşam kalitesi sayesinde, o bölge üst gelir grupları ve yatırımcılar tarafında talep alınan bir hale gelmiştir ve bölgeye sermaye akışı başlamıştır (Baba, 2015)."

Bölge talep gördükçe, buradaki yaşam maliyeti düzenli ve süratli bir şekilde artmaya başlamıştır ve depo ve sanayi yapılarında yaşayan düşük gelirli sanatçıların buralarda yaşaması olanaksız hale gelmiştir. Dolayısıyla sanatçılar da bölgeyi terk etmeye başlamıştır.

1970'lerde loft artık havalı bir yaşam alanı olarak görülmeye ve yüksek ticari talep görmeye başlamıştır. Zamanla fiyatları artan loflar, 1980'lere gelindiğinde artık lüks yaşamı temsil etmeye başlamıştır (Baba, 2015). Günümüzde ise loft halâ lüks yaşam alanları olarak görülüp, orta ve üst sınıf insanlara hizmet etmektedir.

3. LOFT YAKLAŞIMI VE UYGULAMA ÖLÇÜTLERİ

Mustafaoğlu (2020)'na göre; "... Loft yaklaşımı, bölünen mekânlar oluşturmak yerine, tek mekânda çözüm geliştirmek olarak özetlenebilir. Bir yapının loft olup olmadığını anlamamızı sağlayan ve diğer türlerden ayıran bazı ölçütler vardır. Bunlar; dönüşüm, yüksek tavan, serbest plan, geniş pencereler ve çıplak strüktür olarak tanımlanabilir (Mustafaoğlu Ç. , 2020)."

3.1 Dönüşüm

Loft yapıların en temel ortak özelliği tümünün eskiden sanayi yapısı olarak kullanılırken, dönüştürülüp yeni işlev kazandırılmış olmasıdır. Erdemir (2015)'e göre; "... Bu yapılar zorunluluktan korunmuş, fakat yapılara daha sonra Modernist bir anlamlandırma yerine Postmodernist bir anlamlandırma verilmiştir. Böylece loft yapılar, Modernist ve sanayi odaklı mekânlardan, sanat için kullanılan atölyeler ve yaşam alanlarına evrilmiştir (Erdemir, 2015)."

3.2 Yüksek Tavan

Loft yapıların ölçütleri geçmişteki sanayi yapılarının ölçütleri tarafından belirlenmiştir. Sanayi Devrimi sonrasında, üretimde büyük makineler kullanılmıştır. Bu makinelerin kapladığı hacim dolayısıyla tavanlar yüksek şekilde tasarlanmak zorunda kalmıştır (Erdemir, 2015).

Erdemir (2015)'in araştırmalarına göre; "... Yapıların tavan yüksekliği fazla olmasından dolayı asma katlar yaratılarak, galeri boşluğu bulunan iki katlı yapılar olarak da kullanılmaktadır. Tek bir katta ortalama olarak 185m² veya 100m² arası kapalı hacme sahiptirler. Tavan yüksekliği ise 3 ile 10 metre arasında değişmektedir. Tavan küçük yapılarda tonozlu kemerlerle, büyük yapılarda ise kolonlarla desteklenmektedir (Erdemir, 2015)."

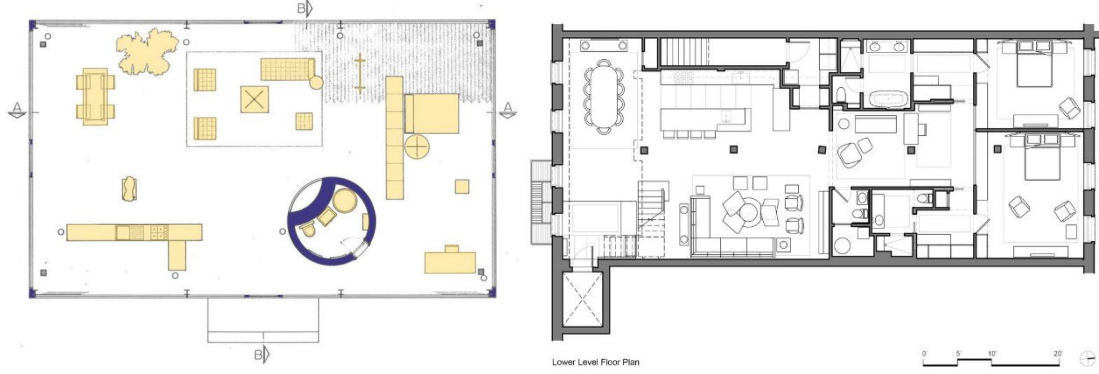

Şekil 1. Modern loft konutlarında yüksek tavan (Url 1, 2019) (Url 2, 2017)

3.3 Serbest Plan

Sanayi yapıları olarak tasarlanan loft mekânlar geniş hacimlere ve bölüntüsüz alanlara sahip olacak şekilde tasarlanmıştır. Erdemir (2015)'e göre; "... Loft mekânlar konutsal kullanım için dönüştürülmüş olsalar da tipik "ev" olgusundan farklıdır. Tipik evlerde mahremiyet ve düşük iç dış bağlantısı olgusu vardır. Loft mekânlarda kullanılan geniş pencereler sebebiyle

iç ve dış arasındaki ilişki fazladır ve serbest planla tasarlandıklarından dolayı ev içinde mahremiyet içermezler (Erdemir, 2015).” Loftlarda geleneksel konutlarda olduğu gibi bir hol girişi olmadığından, mekâna giren yabancılar doğrudan yaşama alanlarına girmektedir (Khouli, 2010)

Şekil 2. Cam Ev ve Tribeca Loft Açık Plan (Url 3, 2017) (Url 4, 2015).

3.4 Geniş Pencereleler

Sanayi amaçlı inşa edilmiş loft mekânlarında, uzun çalışma saatleri nedeniyle gün ışığından maksimum düzeyde yararlanabilmek istenmiştir. Bu nedenle bu mekânlar geniş cephe ve tavan pencerelerine sahiptirler. Erdemir (2015)’in araştırmalarına göre; “... Endüstri yapılarında pencereler genelde 2,5 metre yüksekliğindedir. Malzeme olarak dökme demir ve bakır kullanılmıştır. Loftlarda pencereler çoğunlukla 20. yüzyıl başlarında tercih edilen metal çerçeveli ikili düşey sürme/gyotin, pivotlu, kanatlı, sabit kısmi açılır ve tepe penceresi gibi farklı çeşitlilikte uygulanmıştır. Bazı loft yapılarında, dev pencerelerin yanı sıra çatılarda da büyük cam pencereler yerleştirilmiştir. Böylelikle mekânların doğal yolla aydınlatılmasında maksimum katkı sağlanmaya çalışılmıştır (Erdemir, 2015).”

Şekil 3. Cam Ev ve Tribeca Loft Açık Plan (Url 5, 2022) (Url 6, 2022)

3.5 Çıplak Strüktür

Strüktür yalnızca düzen kurmaya ve yükleri taşımaya değil, çoğu durumda tasarımın ana ögesi olarak bir mimari yapıtın hem estetik niteliğine hem de yapısal özelliklerine önemli ölçüde etki ettiği söylenebilir.

Erdemir (2015)’e göre; “... Depo veya fabrika olarak tasarlanmış olan endüstriyel yapıların en önemli özelliği havalandırma, tesisat boruları ve elektrik kabloları gibi sabit yapı elemanlarının gizlenmeden çıplak strüktürle açıkta bırakılmasıdır. Yapının tam orta yerine

açılan yük asansörleri, boyasız ve brüt bırakılmış zeminler, duvarlar ve tavanlar, sıva çekilmemiş tuğla duvarlar içermesidir. Loft mekânların endüstriyel sert dokuları ve açıkta bırakılmış bina elemanlarının yaşama alanı kurgusunda kullanılması, alışıldık ‘ev’ kavramından farklıdır. Ev içerisinde strüktürün ve malzemelerin açıkta olması kişisel tercihe bağlıdır (Erdemir, 2015).”

Şekil 4. Loft Yapı Çıplak Strüktür (Url 7, 2022)

4. LOFT TÜRLERİ

Önceki bölümlerde detaylı bir şekilde anlatıldığı üzere loft mimari olarak ilk kez 1950 yılında ortaya çıkmıştır. Diğer mimari yapılardan farklı bir şekilde ortaya çıkan loft kavramı dönüşüm sonrası oluşmaktadır (Erdemir, 2015).

4.1 Doğal Loft

Ham loft (raw loft) ya da sanatçı loftu (artist’s loft) olarak da adlandırılan geç 19. yüzyıl ya da erken 20. yüzyıl çelik karkas yapıları, önceleri işlevinin gerektirdiği üzere üretim veya depolama alanı kullanımına yönelik düzenlemiş endüstriyel mekânlardır (Bible, 2005). Bu mekânlar endüstriyel ya da ticari işlevlerinin sonlanmasından sonra ya olduğu gibi bırakılmışlar ya da türe de adını veren sanatçılar tarafından bir süre hem çalışma alanı hem de konut olarak kullanılmıştır. Doğal loflar konut kullanımına yönelik işlev barındırmayan, bitmemiş mekânlardır (Karagöz, 2007).

Doğal Loft olarak adlandırılan bu yapılar ilk olarak sanatçıların maddi yetersizlikten dolayı herhangi bir değişime ve tadilata uğratmadan kullanmış oldukları en önemli loft örneklerinden biridir (Erdemir, 2015).

Karagöz (2007)’ün çalışmalarına göre; “... Doğal Loft’larda tek bir mekân ortalama 1000 m²’ye kadar genişleyebilme özelliğine sahiptir. Duvarlar ham haliyle yani tuğla ya da taştandır. Tavan yükseklikleri 3-10 m arasındadır. Binayı taşıyan kısımlar (kiriş, kolon, ahşap dikmeler) açıktadır ve gözle görünürler. Zemin çoğunlukta taş ya da beton malzeme ile kaplanmıştır Tesisat elemanları mekân içerisinde açıkta bırakılmış haldedir (Karagöz, 2007).”

Doğal Loft özelliklerine sahip kagir yapıda; yıpranmış dikme ve kirişler, tuğla duvar yüzeyleri, beton zemin, açıkta bırakılmış tesisat, ahşap ve çelik yardımcı elemanlar kullanılmıştır.

4.2 Gerçek Loft

Otantik loft ya da sert loft (true loft, hard loft) olarak da adlandırılmaktadırlar. Doğal Loftun temel özelliklerinin az veya çok korunup onarılarak, dönüştürülmüş halidir (Karagöz, 2007). Doğal Loftlarda mekândaki çelik, ahşap, taş, beton gibi sert doğal malzemelerin endüstriyel karakterlerinin korunarak yeni işlevlerine yönelik kullanılmasından dolayı Sert Loft olarak adlandırılmışlardır (Erdemir, 2015).

Ceylan (2019)'a göre; "... Zemin orijinal haline sadık kalınarak kullanılırken, endüstriyel malzemeye uyumlu alternatif yeni bir zemin malzemesi de kullanılabilir. Duvarlar mevcut haliyle bırakılır veya dokusu sabit tutularak kireç, badana ya da plastik boyalarla renklendirilebilir. Tesisat malzemeleri gözle görünür şekilde açıkta bırakılır ya da asma tavan ile gizlenebilir. Banyo haricindeki bütün mekânlar açıktır. Mekânsal ayrılma işlemi yapılırsa perdeli sistemler, modüler ayırıcılar (seperatör), alçıpan malzemedan yapılan duvarlar kullanılabilir (Ceylan, 2019)."

Karagöz (2007)'e göre ise; "... Gerçek Loftlar temelde yapısal özellikleriyle bir mekânın loft olarak adlandırılmasına olanak sağlayan ölçütler olan 'yüksek tavan, serbest plan, çıplak strüktür, geniş pencerelere sahiptirler. Doğal Loftlarda da olduğu gibi açıkta kalan ahşap dikmeler ve kirişler; taş, beton ya da çelik kolon ve kirişler iç mekân da görülmektedir (Karagöz, 2007)."

Bahamon (2004)'a göre de; "... Duvarlarda sıvasız tuğla ya da taş malzemeler kullanılmıştır. Zeminde kullanılan malzemeler ise ahşap, taş ya da betondur. Bina içinde tesisat öğeleri gizlenmemiş, su boruları ve havalandırma kanalları mekânda açıkta bırakılmıştır. 3-10 m tavan yüksekliğine ve ortalama 1000 m² brüt alanda bölüntüsüz serbest plana sahiptirler. Dökme demir doğramalı geniş pencereler, bazen de tavan pencereleri bulunmaktadır (Bahamon, 2004)."

4.3 Ara Loft

Ara Loftlar, Gerçek Loftlar gibi dönüştürülmüş endüstriyel binalar içerisinde yer almaktadırlar. Loft tanımına uyan temel karakterler büyük oranda yok edilmiştir. Karagöz (2007) Ara Loft için; "... Duvar, zemin, tavan, tesisat gibi alt yapıya ait öğeler çoğunlukla yok edilmiştir. Endüstriyel çağrışımlı ahşap, tuğla, beton malzemeler yerine suni taş, epoksi, vinil kâğıt, mermer gibi yapay malzemeler kullanılmıştır. Duvarlara ait olan endüstriyel doku ortadan tamamen kaldırılmıştır. Duvarlar çoğunlukla alçı sıvayla kapatılmış ve boya, seramik, kâğıt, kumaş, mantar gibi esnek duvar kaplama malzemeleri uygulanarak endüstriyel doku yok edilmiştir. Tesisat elemanları onarılıp, değiştirilerek açıkta bırakılmış ya da modüler asma tavanlarla kapatılarak gizlenmiştir." şeklinde bir açıklama yapmıştır (Karagöz, 2007).

4.4 Sahte Loft

Günümüze kadar geçen zaman içinde loft mekânlara olan talebin artması fakat özgün endüstriyel yapılardan dönüştürülmüş özgün loftların artan talebe oranla sayı olarak yetersizliği ya da emlak sektöründe rantı yükselerek ulaşılması zor mekânlar haline gelmeleriyle birlikte, loft benzeri 'yeni' mekânlar tasarlanmaya başlanmıştır (Erdemir, 2015).

Karagöz (2007)'ün belirttiği üzere, "... Sahte Loftlar, Doğal Loftlarda olduğu gibi yüksek tavan, büyük pencerelere, serbest plan düzenine, açıkta kalan strüktüre sahiptirler. Havalandırma, elektrik ve ısıtma sistemleri gibi benzer sistemler modern araçlar kullanılarak

çözümlemişdir. Mekân düzenlemelerinde bölücü duvarlar kullanılarak; özel kullanım alanları (banyo, yatak odası) oluşturmuştur (Karagöz, 2007).”

4.5 Yeni Loft

Gerçek Loftlarda bulunan yüksek tavan, büyük pencereler, serbest plan, geniş alan gibi belli ilkelere sahip, fakat herhangi bir eski binadan dönüştürülmemiş olan ve Sahte Loft'ta olduğu gibi yeni inşa edilen bir başka loft benzeri yapı da 'Yeni Loft' tur. Yeni Loftlara 'Yumuşak Loft (soft loft)' ya da 'Yeni Konstrüksiyon Loft (new construction loft)' isimleri de verilmektedir (Erdemir, 2015).

Tıpkı Sahte Loftlarda olduğu gibi dönüştürülmüş bir endüstriyel yapıda yer almamaktadırlar. Loft kriterleri ışığında yeni tasarlanmış ve uygulanmış betonarme yapılarıdır ve Sahte Loftlar gibi şehir içinde ya da dışında yer aldıkları bölge belirsizdir (Erdemir, 2015).

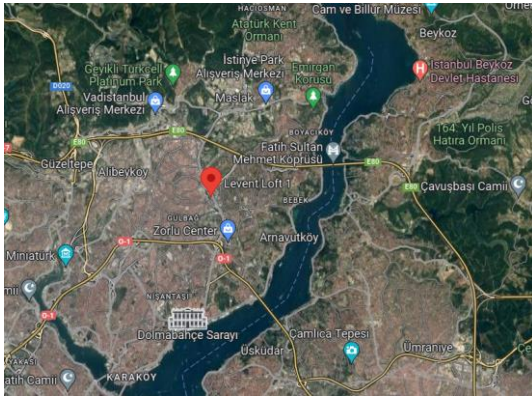
Sahte Loftlardan farkı; endüstriyel yapılardan dönüştürülmüş binalar değil tamamen loft kriterlerine göre tasarlanıp, uygulanmış betonarme yapılarıdır. Mekânsal örgütlenme olarak ise tipik loft özellikleri kullanılmıştır (Karagöz, 2007).

5. LOFT YAPI ÖRNEK İNCELEMESİ

5.1 Levent Loft (İstanbul)

Tabanlıoğlu Mimarlık tarafından tasarımı 2006 yılında gerçekleştirilen Levent Loft, üst gelir grubuna ait kapalı site konutların bulunduğu Levent bölgesinde yer almaktadır. Levent Loft binası konut olarak ele alınmadan önce, ilaç fabrikası olarak tasarlanmış fakat uygulanmamıştır (Işıkkaya, 2015).

Ofis binası olarak inşaatına başlanan bina, konut olarak tekrar ele alınmıştır. Mevcut yapı elemanları korunarak inşaatı tamamlanmıştır. Tipolojik özellikleri ele alındığında Levent Loft 'Loft Apartman' ölçütlerine uygundur (Işıkkaya, 2015).

Şekil 5. Levent Loft'un konumu

(Url 8, 2022)

Şekil 6. Levent Loft'un kat planı ve kesiti

(Url 9, 2022)

Levent Loft bir endüstriyel yapı olarak tasarlanmış olsa da, inşaatı konut olarak bitmiştir ve konut olarak kullanılmaya başlanmıştır. Bu sebeple Loft Uygulama Ölçütlerinden 'Dönüşüm' maddesi ile uyumlu değildir. 'Serbest Plan', 'Yüksek Tavan', 'Geniş Pencereler' ve 'Çıplak Strüktür' maddelerini ise Levent Loft örneğinde görebilmekteyiz. Ancak oluşum ölçütü bakımından 'Sahte Loft' özellikleri ile uyum göstermektedir.

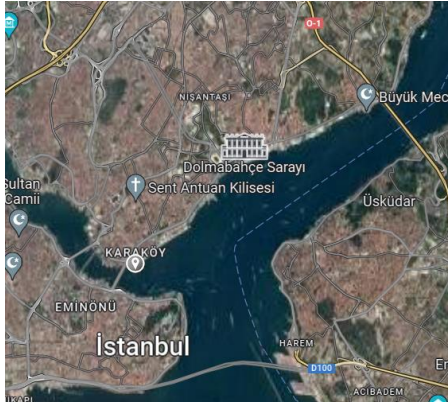
Şekil 7. Levent Loft iç mekân
(Url 10, 2022)

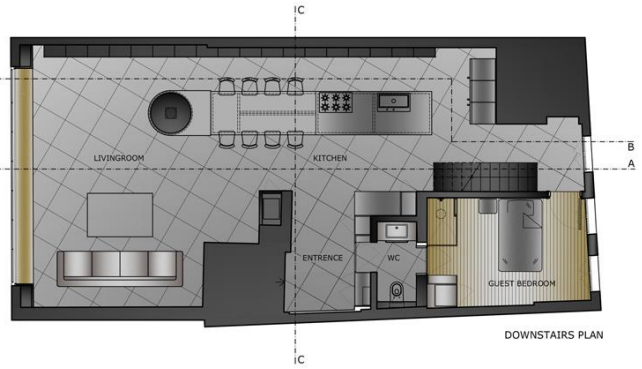
Şekil 8. Levent Loft dış cephe
(Url 11, 2022)

5.2 Karaköy Loft (İstanbul)

Ofist Mimarlık Ekibi tarafından tasarlanan Karaköy Loft, 2015 yılında tamamlanmıştır. İstanbul'un Karaköy semtinde, eski bir Ermeni kilisesi olan Getronagan ve Galata Kulesi'ne bakan cepheleri bulunmaktadır. (Url 12, 2022)

Şekil 9. Karaköy Loft'un konumu
(Url 13, 2022)

Şekil 10. Karaköy Loft'un kat planı
(Ulr 14, 2022)

Karaköy Loft projesinde doğal malzemeler, doğal halleriyle bırakılıp açık bir strüktür halinde kullanılmıştır. Gün ışığından ve manzaradan faydalanmak amacıyla geniş pencereler kullanılmıştır. Yüksek tavan, asma kat ve serbest planıyla bir kişinin rahatlıkla yaşayabileceği Karaköy loft, 'Doğal Loft' ölçütleriyle tasarlanmış olsa da, 'Sahte Loft' ile uyum göstermektedir.

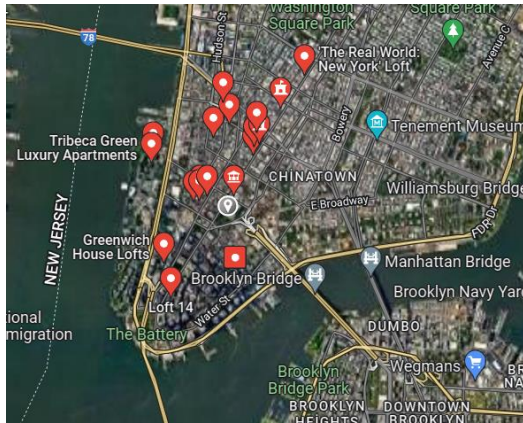
Şekil 11. Karaköy Loft iç mekân
(Url 15, 2022)

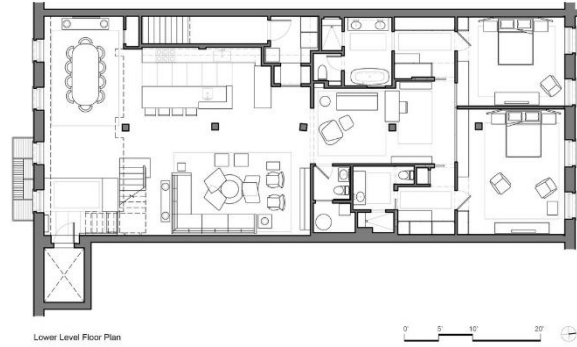
Şekil 12. Karaköy Loft dış cephe
(Erdemir, 2015)

5.3 Tribeca Loft (New York)

Mimar Andrew Franz tarafından 1884 yılında New York'ta Havyar Deposu olarak tasarlanan Tribeca Loft, 2013 yılında bir rezidans konut olarak restore edilmiştir. Eski malzemelerin restore edilmesi veya geri kazandırılması ile yeniden restore edilen yapı, yeni ve eski arasında bir bağ oluşturmuştur. (Url 16, 2022)

Şekil 13. Tribeca Loft'un konumu
(Url 17, 2022)

Şekil 14. Tribeca Loft kat planı
(Url 18, 2022)

Salon, mutfak ve yemek odasının birbirine bağlı olduğu bölücü duvarları bulunmayan bir açık planı vardır. Eski, endüstriyel kullanım zamanında açıkta olan strüktür, kapatılmamıştır. Yüksek tavan, asma kat ve geniş pencereleri ile kullanıcıya kullanım kolaylığı ve ferahlık sağlamaktadır. Eski işlevinden kalan ve kullanılmaya devam eden açık strüktür elemanlarıyla ve diğer Loft Uygulama Ölçütleri ile olan uyumu sayesinde, 'Gerçek Loft' tanımına uymaktadır.

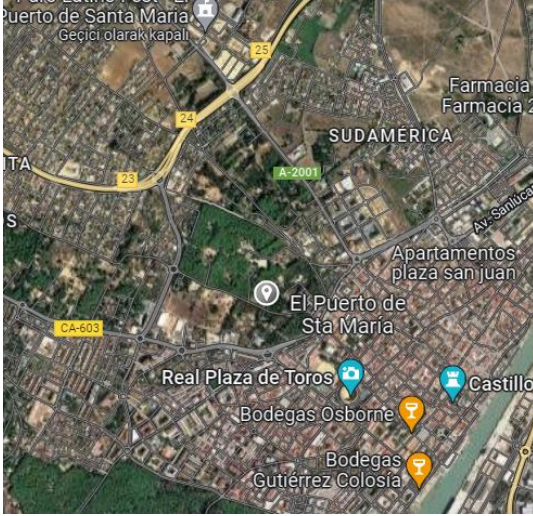
Şekil 15. Tribeca Loft iç mekân
(Ulr 19, 2022)

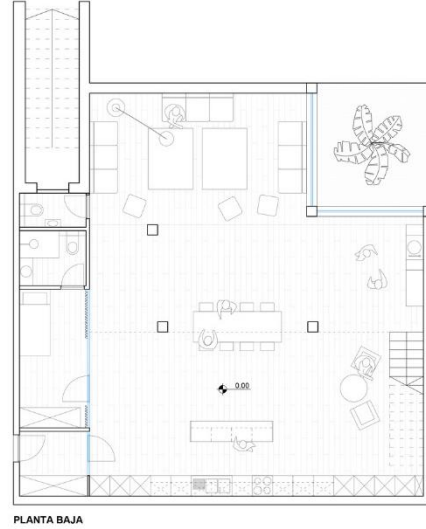
Şekil 16. Tribeca Loft teras görüntüsü
(Url 20, 2022)

5.4 Bodega Vespucci Loft (İspanya)

Frame Studio Mimarlık Ekibi tarafından 2021 yılında eski bir şarap mahzeninin konuta dönüştürülmesiyle oluşturulmuştur. Sadece ana yapıyı geliştirecek şekilde, mevcut yapıyla çalışılarak çağdaş minimalist bir yaklaşım sergilenmiştir. Restorasyon sırasında sadece bir tane yapı korunmuştur. (Url 21, 2022)

Şekil 17. Bodega Vespucci Loft'un konumu
(Url 22, 2022)

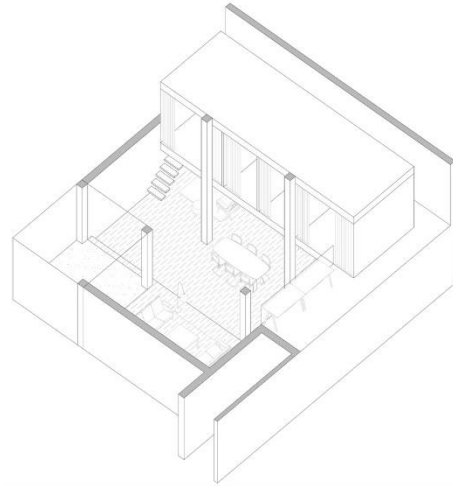

Şekil 18. Bodega Vespucci Loft kat planı
(Url 23, 2022)

'Cam Kutu' konsepti ile tasarlanan yapının strüktürü gizlenmiş geniş pencereleri vardır. Asma katın da duvarlarının tamamı camdır. Alt katında bölme duvar bulunmayan Bodego Vespucci Loft'ta açık plan ile geniş kullanım alanı sağlanmıştır. Aynı zamanda Loft Uygulama ölçütlerinden 'Yüksek Tavan' maddesini sağlamasıyla da yapı 'Gerçek Loft' tanımına uymaktadır.

Şekil 19. Bodega Vespucci Loft iç mekân
(Url 24, 2022)

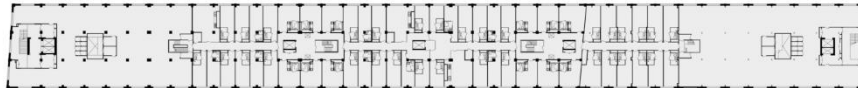
Şekil 20. Bodega Vespucci Loft aksonometrik
(Url 25, 2022)

5.5 Eiffel Building (Hollanda)

1928'de Hollanda Maastricht'de Sıhhi Tesisat Fabrikası olarak tasarlanan Eiffel Building, 2006 yılına kadar bu amaçla kullanılıp, 10 yılı aşkın bir süre boş kaldıktan sonra Braaksmas & Roos mimarlık firması tarafından yenilenecek, restoran, toplantı salonları ve konut birimlerini içeren bir kompleks yapı haline dönüştürülmüştür. (Url 26, 2022)

Şekil 21. Eiffel Building'in konumu (Url 27, 2022)

Şekil 22. Eiffel Building kat planı (Url 28, 2022)

Terkedildikten sonra durumu çok kötü olan binanın, çok sayıda kullanıcı için ilgi çekici, erişilebilir ve sürdürülebilir olması amaçlanmıştır. Yapının görünen strüktürü korunarak, eskimiş malzemelerden arındırılmıştır. Gelecekteki işlev değişiklikleri düşünülerek esnek planlama yapılmış ve açık plan bırakılmıştır. Yüksek tavan ve geniş pencereleri ile iç mekâna bolca ışık girmesi ve ferahlık algısı sağlanmıştır. Loft Uygulama Ölçütlerinin maddelerinin sağlanmasıyla yapı 'Gerçek Loft' tanımına uymaktadır.

Şekil 23. Eiffel Building iç mekân
(Url 29, 2022)

Şekil 24. Eiffel Building dış cephe
(Url 30, 2022)

6. SONUÇ

20. yüzyılın ikinci yarısı ortaya çıkan “Loft”; sıfırdan bir mimari tasarım yapmak yerine var olan depo ve endüstri yapılarının daireye dönüştürülmesi ile ortaya çıkmış bir kavramdır. 1970’li yıllarda Amerika Birleşik Devletleri’nde yaşanan konut krizi sonrası evi olmayan insanlara bir yaşam alanı sunabilmek amacı ile eski yapıların kullanılması fikri benimsenmiştir. Ancak günümüzde temel yapılaş hedefinden uzaklaşmış; yoğun çalışan ve popüler kişiler tarafından tercih edilen bir yapı türüne dönüşmüştür.

Loft kavramı; endüstri yapılarının terkedildikten sonra tekrar kullanılmaya başlamasıyla ortaya çıkmış ve birçok değişim geçirerek günümüzdeki halini almıştır.

Günümüz insanının ihtiyaçları doğrultusunda evrilmiş olan Loft’lar, kişilere geniş bir yaşam alanı, açık mekân, yüksek tavan (refah alan), büyük pencereler (bol güneş ışığı) gibi tasarım özellikleri sunmaktadır.

Bu çalışmada İstanbul, New York, İspanya ve Hollanda’da olmak üzere 5 adet loft yapı “dönüşüm, yüksek tavan, serbest plan, geniş pencereler, çıplak strüktür” (Loft Uygulama Ölçütleri) kriterleri doğrultusunda incelenmiştir.

Tablo 1. Yapıların Loft Uygulama Ölçütleri İncelemesi

		İSTANBUL LEVENT LOFT	KARAKÖY LOFT	TRIBECA LOFT	BODEGA VESPUCCI LOFT	EIFFEL BUILDİNG
LOFT UYGULAMA ÖLÇÜTLERİ	DÖNÜŞÜM			X	X	X
	YÜKSEK TAVAN	X	X	X	X	X
	SERBEST PLAN	X	X	X	X	X
	GENİŞ PENCERELER	X	X	X	X	X
	ÇIPLAK STRÜKTÜR	X	X	X		X
LOFT TÜRLERİ	DOĞAL LOFT					
	GERÇEK LOFT			X	X	X
	ARA LOFT					
	SAHTE LOFT	X	X			
	YENİ LOFT					
KULLANIM DURUMU	GEÇMİŞ KULLANIM	İlaç Fabrikası(Tasarım)	-	Havyar Deposu	Şarap Mahzeni	Sihhi Tesisat Fabrikası
	ŞUANKİ KULLANIM	Konut	Konut	Konut	Konut	Kompleks Yapı

Yapılan inceleme sonucunda Tribeca Loft, Bodega Vespucci Loft ve Eiffel Building olmak üzere 3 yapının ‘Gerçek Loft’, İstanbul Levent Loft ile Karaköy Loft olmak üzere 2 yapının ise ‘Sahte Loft’ kategorisine girdiği tespit edilmiştir. İstanbul Levent Loft ile Karaköy Loft geçmişte endüstriyel bir yapı geçmişine sahip olmadıklarından dolayı dönüşüm geçirmemişlerdir.

Sonuç olarak; sıra dışı bir ruha sahip, aykırı ve özgür bir kimliği olan “Loft” yapıların yurtdışında dönüşüm süreçleri benimsenmiş olmasına karşın; Türkiye ‘Loft’ kavramı ile 21. yüzyılda daha yeni tanışmaktadır. Bu yüzden eski yapıların tadilat, onarım ve restorasyon süreçleri sonrasında yeniden işlevlendirilip kullanılması zahmetli ve zamana ihtiyaç duyulan bir işlem olmasından ötürü tercih edilmemektedir. Tüm dünyadan farklı olarak Türkiye’de “Loft Daire”ler eski yapıların yaşam alanlarına dönüştürülmesiyle değil, yeni yapılarda “Loft Daireler” tasarlanması ile oluşturulmaktadır.

KAYNAKÇA

- Baba, E. C. (2015). Modernizmden Postmodernizme Geçiş Sürecinde Loft Mimarisi ve İstanbul'daki Yansımaları. Yem. İstanbul.
- Bahamon, A. (2004). Ed. New Loftspace Design.
- Bible, L. (2005). Tectum Publishers.
- Ceylan, M. M. (2019). Loft Yapıların Sanat ve Kültür Mekanları Olarak İşlevlendirme Sürecinin İncelenmesi. Selçuk Üniversitesi. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Güzel Sanatlar Enstitüsü İç mimarlık ve Çevre Tasarımı Ana Bilim Dalı. Konya
- Elmas, S. (2009). Loft Tipi Konutlarda Mekansal Dönüşüm Süreci: Levent Loft Örneği. Bahçeşehir Üniversitesi. Mimarlık ve Tasarım Bölümü. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul.
- Erdemir, Z. (2015). İç Mimaride Loft Tasarımı. İstanbul Kültür Üniversitesi. İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı Bölümü. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul.
- İşıkkaya, A. D. (2015). Loft Tipi Konutların Başkalaşım Süreci Bağlamında Türkiye’de Loft Kavramının Analizi: Levent Loft Örneği. Megaron.
- Karagöz, Z. (2007). Tasarımda Loft Anlayışı. İstanbul Kültür Üniversitesi. İç Mimarlık ve Çevre tasarımı Anabilim Dalı. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul.
- Khouli, B. B.-S. (2010). Adım Adım Tasarım Fikirleri. Yapı Endüstri Merkezi Yayınları, s. 64.
- Mustafaoğlu, Ç. (2020). Türkiye'de Loft Yaşam Alanlarında Mahremiyet Olgusu. İstanbul Kültür Üniversitesi. Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi. İstanbul.
- Mustafaoğlu, Ç. (2020, Kasım). Türkiye'de yaşam mahremiyet loft olgusu.
- Taner, S. (2011). İstanbul Endüstri Yapılarının 'Loft' Kavramı Çerçevesinde Yeniden İşlevlendirilmesi. İstanbul Teknik Üniversitesi. Mimari Tasarım Lisansüstü Programı. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul.
- Url 1. (2019). <https://www.hepsiemlak.com/emlak-yasam/loft-daire-nedir/>
- Url 2. (2017). <https://www.thecelebrityhomes.com/acik-mekan-yuksek-tavan-21-yuzyilda-loft-yasami/>
- Url 3. (2017). <https://www.arkitektuel.com/cam-ev/>
- Url4.(2015).https://www.archdaily.com/611915/tribeca-loft-andrew-franz-architect/550ccd76e58eceb270000220-lower-floor-plan?next_project=no

- Url 5. (2022). <https://www.alamy.com/modern-bright-loft-with-big-windows-interior-design-image208726110.html>
- Url 6. (2022). <https://www.egeyapi.com/blog/mekan/loft-daire>
- Url 7. (2022). <https://www.bilgikilavuzu.com/loft-stili-ile-asi-ruhlu-mekanlara/>
- Url 8.(2022).<https://www.google.com/maps/place/Levent+Loft+1/@41.080865,29.010364,17z/data=!3m1!4b1!4m5!3m4!1s0x14cab70449295f6f:0x6f24bceeb952c6b6!8m2!3d41.080865!4d29.010364>
- Url 9. (2022). https://www.archdaily.com/62092/levent-loft-tabanlıoglu/50091abb28ba0d27a7001823-levent-loft-tabanlıoglu-section?next_project=no
- Url 10. (2022). https://www.archdaily.com/62092/levent-loft-tabanlıoglu/50091aa428ba0d27a700181f-levent-loft-tabanlıoglu-image?next_project=no
- Url 11. (2022). https://www.archdaily.com/62092/levent-loft-tabanlıoglu/50091a8c28ba0d27a700181b-levent-loft-tabanlıoglu-image?next_project=no
- Url 12. (2022). <https://www.arkitektuel.com/karakoy-loft/>
- Url 13. (2022). <https://www.google.com/maps/@41.0436829,28.9828864,6838m/data=!3m1!1e3>
- Url 14. (2022). https://www.archdaily.com/552329/karakoy-loft-ofist/5429f7fac07a80c9ea00023b-karakoy-loft-ofist-floor-plan?next_project=no
- Url 15. (2022). https://www.archdaily.com/552329/karakoy-loft-ofist/5429f5fec07a80c9ea000232-karakoy-loft-ofist-photo?next_project=no
- Url 16. (2022). <https://www.archdaily.com/611915/tribeca-loft-andrew-franz-architect>
- Url 17. (2022). <https://www.google.com/maps/search/tribeca+loft/@40.7150218,74.0083521,10909m/data=!3m1!1e3>
- Url 18. (2022). https://www.archdaily.com/611915/tribeca-loft-andrew-franzarchitect/550ccd76e58eceb27000220-lower-floor-plan?next_project=no
- Url 19. (2022). https://www.archdaily.com/611915/tribeca-loft-andrew-franz-architect/550ccbffe58eceb27000021b-tribecaloft_andrewfranzarchitect_02-jpg?next_project=no
- Url 20. (2022). https://www.archdaily.com/611915/tribeca-loft-andrew-franz-architect/550ccc61e58eceb27000021d-tribecaloft_andrewfranzarchitect_05-jpg?next_project=no
- Url 21. (2022). https://www.archdaily.com/985959/bodega-vespucci-loft-frame-studio?ad_source=search&ad_medium=projects_tab
- Url 22. (2022). <https://www.google.com/maps/search/Santa+Maria+Liman%C4%B1,+11500,+Cadiz,+%C4%B0spanya/@36.602989,-6.2377196,4328m/data=!3m1!1e3>
- Url 23. (2022). https://www.archdaily.com/985959/bodega-vespucci-loft-frame-studio/62df070ea542a60166d4dbe7-bodega-vespucci-loft-frame-studio-plan-ground-floor?next_project=no

- Url 24. (2022). https://www.archdaily.com/985959/bodega-vespucci-loft-frame-studio/62df0783cbe2da0165742d44-bodega-vespucci-loft-frame-studio-photo?next_project=no
- Url 25. (2022). https://www.archdaily.com/985959/bodega-vespucci-loft-frame-studio/62df070fa542a61c7458f999-bodega-vespucci-loft-frame-studio-axonometric-1st-floor?next_project=no
- Url 26. (2022). https://www.archdaily.com/967046/eiffel-building-braaksma-and-roos-architectenbureau?ad_source=search&ad_medium=projects_tab
- Url 27. (2022). <https://www.google.com/maps/@50.8517398,5.693602,568m/data=!3m1!1e3>
- Url 28. (2022). https://www.archdaily.com/967046/eiffel-building-braaksma-and-roos-architectenbureau/611d18a6f6712401654f3a3b-eiffel-building-braaksma-and-roos-architectenbureau-plan?next_project=yes
- Url 29. (2022). https://www.archdaily.com/967046/eiffel-building-braaksma-and-roos-architectenbureau/611d1893f671242fb4fed5f4-eiffel-building-braaksma-and-roos-architectenbureau-photo?next_project=yes
- Url 30. (2022). https://www.archdaily.com/967046/eiffel-building-braaksma-and-roos-architectenbureau/611d1894f7b54e016591b9c8-eiffel-building-braaksma-and-roos-architectenbureau-photo?next_project=yes